

LONDÝNSKÉ LISTY

London Letters Fortnightly Review

Issued by Joseph Belina, 13 Feraside Avenue, London, N.W.7. Phone MILI Hill 4024

Branch Offices:

Miss Miloslava Svecova, Teplice-Sanov Dvorakova 2112 Miss Gertrude Hesse, 511 West, 113 Street, Apt. 73, New York 25, N.Y.

ROČNÍK I

V LONDÝNĚ I. ŘÍJNA 1947

ČÍSLO I

Z OBSAHU:

JAROSLAV SEIFERT : TO KALNÉ RÁNO
DR. EDVARD BENEŠ : DŮSLEDNĚ MUSÍME ZŮSTAT
DR. JURAJ SLAVIK NÁM PÍŠE : ANGLIE JAKÁ JE
FRANTIŠEK NĚMEC : VŠÍMEJME SI ZAHRANIČNÍ POLITIKY
BUDE VÁLKA ?
PÍSEMNICTVÍ - POZNÁMKY A DOPISY
PROMÍTNUTÝ OBRAZ
NÁŠ PROGRAM O LIDECH A VĚCECH

PŘÍŠTÍ ČÍSLO VYJDE DNE 22. ŘÍJNA A PAK PRAVIDELNĚ
KAŽDÝCH 14 DNI

Hamilton Carhartt Manufacturing, Ltd.

VEDOUCÍ KANADSKÁ VÝROBA PRACOVNÍCH OBLEKŮ
Trade Union Label

Carhartt Building, 535 Queen Street East, Toronto 2, Canada.

Adelaide 2487—2488

Anglo-Czech Trading Corporation Ltd

GENERÁLNÍ ZASTOUPENÍ
VEDOUČÍCH ČESKOSLOVENSKÝCH
PODNIKŮ

SKLO, PORCULAN, BIZUTERIE, HRACKY,
TEXTILNÍ ZBOŽÍ, SPINADLA,
JÍZDNÍ KOLA A JINÉ

172 Bishopsgate, London, E.C.2
Telephon : Bishopsgate 9841-42

PRVNÍ ČESKOSLOVENSKÁ RESTAURACE

Reditel Maxim Gluck

STŘEDISKO ČESKOSLOVENSKÉ SPOLEČNOSTI
V LONDÝNE

PRVOTŘIDNÍ ČESKÁ KUCHYN - CHLAZENÉ PIVO
KDYŽ V LONDÝNE - TAK U GLUCKA !

Portsea Hall 61 Edgware Road, Marble Arch
Tel. Paddington 3710 London, W.C.2

VÝMENA ZNÁMEK !

VÝMENNÉ SPOJENÍ SE
SBĚRATELEM, MNOŽSTVÍ
PRVOTŘIDNÍCH ZNÁMEK

ANT. LUD. LIŠKA
PRAHA II
VLADISLAVOVA UL. 21a

EUROPEAN RESTAURANT

VÁS UVITA
DOBROU KUCHYNÍ

28 Thurloe Street
London, S.W.7
Kensington 5523

Czechoslovakia London Ltd.

SKUPINOVÉ NÁKLADY MEZI VELKOU
BRITANIÍ A ČESKOSLOVENSKEM VE
ZVLÁŠTNÍCH VOZECH BEZ PŘEKLÁDÁNÍ

VÝHODNÉ SAZBY

VEŠKERÉ INFORMACE
ČECHOSLAVIA LONDON LTD.

184 WARDOUR STREET
LONDON, W.1

Telephon Gerrard 4905
Telegramy Czechoslovakia Wesdo

American-Czechoslovak Trading Co., Inc.

UDRŽUJE PRIMO V PRAZE DISTRIBUČNÍ SKLADIŠTĚ
PRO OKAMŽITÉ DORUČENÍ

POMOCNÝCH BALÍČKŮ

ČOKOLÁDA A CUKROVINKY PRIMO Z TOVÁREN

"STOLLWERCK" A "ZORA"

CIGARETY A TABÁK

DARKOVÉ BALÍČKY VŠEHO DRUHU

PORADÍME VÁŠIM ZNÁMÝM V AMERICE

1319 First Avenue, New York 21
Telephon Rhinelander 4-7656 4-7796 N.Y.

Před deseti lety stáli jsme s duší naplněnou pohnutím a smutkem nad rakví presidenta T.G.Masaryka.Vzpomínali jsme jeho podivuhodného a krásného života a zamýšleli jsme se nad jeho smyslem a obsahem.Masaryk svou práci řídil poznáním duchovního,sociálního a politického vývoje světa.Nořil se do hlubin světové,evropské i lidské problematiky.Promýšlel ji,protožoval ji.Pochopil jedinečným způsobem základy moderní doby,viděl kořeny evropské demokracie,chápal sice velké poslání liberalismu v jeho historické epoše,ale znal a přísně kritisoval i jeho nebezpečí;a říkal tehdy,že svůj úkol liberalismus nesplnil.

Po mnoha letech zápasů o životní, osobní jistotu, zápasů o čistotu sociálního a národního života dává klidně, pevně, platonsky a v duchu křesťanství konečnou svou odpověď na otázky zmatené Evropa a světa:

Ježíš - ne Caesar.

Pomysleme přesně, co to znamená: znamená to žádné násilí, žádný teror jakéhokoliv druhu, ani duchovní, ani fysický. Důsledně a všude musíme býti a zůstávat stále především demokraty. Opakuji: dobře to všichni promýšlejme až do všech důsledků! A všude a ve všem to v našem dnešním politickém životě uplatňujeme! Opakuji: dnes, zítra, pozítří; ve volbách, po volbách, vždy a všude! Masaryk zdůrazňuje tím především potřebu úcty člověka k člověku, k nesmrtelné lidské duši a z této úcty pramenící potřebu vzájemné lásky mezi lidmi.

Deset let, které nás dělí od jeho smrti, přineslo novou světovou válku, hroznější a nelítostnější války prvé. Svět prošel a prochází velkými změnami mocenskými, politickými, duchovními a sociálními. Stále cítíme, jak žijeme provisorně, jak se ve světě zápasí o nové životní formy.

Neboť nesnášel jakékoli politické násilí, ať duchovní, ať fysické, nesnášel by kompromisy s živly bezohlednými, sobeckými, neboť mu vždy šlo opravdu o odstraňování každého vykořisťování sociálního - a jakákoli bezohlednost a sobectví, i politické, je zavádění nového vykořisťování na místo starého, dřívějšího.

Masaryk by se ovšem bránil i jakémukoli zneužití těmi, kteří by ho chtěli vzít jako štít pro své osobní cíle. Masaryk je takto upravovatelem dnešních našich cest. Teprve ve styku s ostatním světem cítíme dnes, jak významné bylo a je působení Masarykovo v našem národě, jak chybí Masaryk jiným národům.

Od této opravdu demokratické cesty nesmíme se ani příště, při příštích volbách a po nich a při celém dalším našem politickém vývoji ani o krůček ani napravo, ani na levo odchýlit! Československý vývoj je dnes opět v celém světě pečlivě sledován. Na Československu, nejen pro nás samé, ale i pro ostatní svět, opět velmi záleží. Neboť situace ve světě je vážná, opravdu vážná. Nijak to netajím sobě a nemám v úmyslu to tajit ani vám. V duchu Masarykově musíme se snažit o správné včlenění našeho vývoje československého do vývoje světového v hodnotách věčně platných práv.

Očividně tato situace znamená výzva dobudovat demokracii, co znamená slib, že věrní zůstaneme? Po skončení druhé světové války podnikáme pokus o nové národní, sociální, kulturní a státní uspořádání své republiky. Věříme, že při tom jdeme v duchu, v němž by šel Masaryk. Věříme, že pokračujeme a doplňujeme jeho program a jeho ideje, že domýšlíme jeho názory.

Jsem přesvědčen, že Masaryk na příklad by souhlasil s odsunem Němců, jsem přesvědčen, že Masaryk by v zásadě a důsledně souhlasil s našimi opatřeními znárodnovacími; že by souhlasil a plně podporoval prohloubení naší demokracie národními výbory. A on, revolucionář ducha, by naléhal na opravdovou revoluci hlav a srdcí, revoluci, vedoucí k lidskému sblížení, k zlidštění vzájemných vztahů a k uplatnění lidí čistých a dobrých na odpovědných místech veřejné správy. Zdůrazňoval by potřebu práce drobné, každodenní, všední, neokázalé, potřebu tohoto tichého pracovního hrdinství. Zdůrazňoval by potřebu vytrvalosti a stálosti, opravdové poctivosti, zavrhoval by prázdná slova, rozmáchlá gesta, plané oslavování a prázdné propagandování a především každou demagogii a politickou nepravdu. Vím ovšem, že by Masaryk mnohé, co se u nás stalo, také nemilosrdně káral.

Velvyslanectví Československé Republiky,
Washington 8, D.C.

Dne 9. září 1947

Vážený a milý příteli,

děkuji Vám za Váš dopis z 28. srpna, ve kterém mne žádáte o příspěvek pro Váš chystaný časopis, který bude asi pokračováním Vaší záslužné práce vykonávané v žurnalistice za války. Rád bych vyhověl Vaší žádosti - vrátil jsem se však právě z krátké dovolené, našel příliš mnoho práce v úřadě, kterou musím ukončit, než 16. t. m. nastoupím úkol delegáta na valném shromáždění Spojených národů v New Yorku. Tam se první dny také ztěží dostanu k tomu, abych žádaný článek napsal, a tak se obávám, že bych ho nemohl poslat do prvního čísla, ač neudáváte, kdy je redakční uzávěrka. Proto Vás prosím, abyste mně dovolil, že bych svůj příspěvek poslal až do některého z pozdějších čísel. Byl bych Vám ovšem vděčen, kdybyste mi poslal první číslo časopisu, až vyjde. Vašemu podnikání přeji mnoho zdaru, neboť jsem přesvědčen, že to bude dobrá práce pro naši vlast a pro udržování dobrých styků s přátelskou cizinou. S přátelským pozdravem Váš

Dr. Juraj Slávik.

FRANTIŠEK NĚMEC

Vyslanec Československé Republiky v Kanadě:

Všimějme si zahraniční politiky

Tragické události mnichovské mohly nás všechny poučiti o tom, co může v životě národa a státu znamenat zahraniční politika. Sebe lepší a krásnější vývoj domácího života, sebelepší uspořádání národního bytí může být přerušeno násilím, bez vlastní viny, jak jsme toho byli svědky v roce 1938. Osud národa není dnes jen v jeho vlastních rukou, ale je velmi závislý - často víc, než tušíme - na obecném uspořádání mezinárodních poměrů.

Je to celkem přirozené. Technický pokrok mění svět v jednotlý útvar, v němž osudy národů se vzájemně prolínají a stávají na sobě stále víc závislými.

Dělnické hnutí si dlouho tuto pravdu neuvědomovalo. Zahraniční politika, to jest tvorba mezinárodních smluv a spojení, kterými často osud národa je určován víc, než politikou vnitřní, byla ponechávána v rukou úředníků z povolání. Teprve tato válka a zejména poválečné události ukázaly, jak je třeba si všimnout zahraniční politiky. A není náhodou, že do zahraniční služby stále ve větším měřítku přecházejí lidé z praktické politiky, prošlí dělnickým a socialistickým hnutím.

Je-li význam zahraniční politiky důležitým pro všechny národy a státy je pro nás zahraniční politika, její hlavní tendence a směr přímo osudovou. Život celého národa mohl by být ohrožen, kdyby jeho postup na mezinárodním fóru se pohyboval na nesprávných předpokladech.

Měli jsme po první světové válce veliké štěstí, že tvůrcem naší zahraničně-politické koncepce byl dnešní prezident, tehdy ministr zahraničí, dr. Edvard Beneš. Měli jsme ještě větší štěstí, že právě tento muž se svými zkušenostmi nám zůstal zachován i v druhé válce, a že díky jeho práci se podařilo vytvořit naši zahraniční politiku, opírající se o součinnost se všemi pokrokovými národy.

Když jsem roku 1943 přednášel v Obchodní komoře v Birminghamu o budoucím uspořádání Evropy, řekl jsem, že se nebojím poraženého Německa, ale opakování historie. Opakování v tom smyslu, že opět dojde k rozdělení vítězů, že ta neb ona strana se bude ucházet o přízeň Němců, a že ti ve své klíčové pozici zeměpisné se stanou opět rozhodčími Evropy.

Co se zmeškalo

K tomu poznání nepatřil valný duch prorocký. Stačil letmý pohled na historii období mezi válkami. Francie byla nespokojená, poněvadž se jí nedostalo hranice Rýna, kterou považovala za hlavní ochranu své bezpečnosti. Spojené státy se vrátily do svého izolacionismu, ponechávajíce Společnost národů svému osudu. Itálie se cítila zklamána, když nezískala nadvládu nad oběma břehy Adriatického moře; uchýlila se k fašismu a k výbojné politice v Africe. Japonsko zabralo beztréstně Mandžusko, aniž by byly uplatňovány jakékoli trestní sankce.

Když Hitler nastoupil k moci, bylo už dávno zjevné, že fašism znamená válku, že to není vnitřní a soukromá záležitost suverenního státu. Že je to nakažlivá nemoc, jíž všechny ostatní státy musí spolu potříti; tak jako není oheň a chole- ra soukromou věcí postiženého.

Byla ještě jedna a poslední příležitost, kdy bylo možno zabránit válce: roku 1935, když Němci obsazovali Porýní. V té době se nadobytěj jasně ukázalo, že více než jednání platí čin. Že na fait d'accompli se sice celý svět mračí a zlobí, ale na konec ho vezme na vědomí. V té době se skončila stará diplomacie, a v mezinárodním poměru platilo násilí.

Obnova důvěry

Dnes je tak trochu Sovětský svaz v pozici Francie z roku 1918/19. Byť ruská říše prorazila opět daleko na západ, tedy se cítí stále ohrožena. Snad právě proto. Bojuje tedy o Evropu, která jako celek je stále nebezpečným potenciálem a možným nástupištem. Je to válka diplomatická se všemi průvodnými zjevy. Tu i tam se projevují i prvky politiky fait d'accompli, byť za odpovědnosti jiných států.

Logické důsledky

Všechno, co následovalo, bylo jen logickým uznáním takového stavu mezi národním a světovým právem. Dnes to vidíme jasněji, než jsme to viděli tehdy za doby Mnichova. Obsazení Rakouska za klidného přihlížení ustrnulého světa bylo jen další kapitolou uznaného bezpráví, a Mnichov uzavřel jednu epochu lidských dějin.

Kde jsme dnes?

Situace se v mnohém podobá oné z let po poslední válce. Okruh třetích ploch se sžil, neboť je méně účastníků. Spoluvítězové z první války, Itálie a Japonsko, jsou mezi poraženými. Za to vystoupil nový partner, po první válce vyřazený: Sovětský svaz. Proti tomu Amerika je rozhodnuta, že tentokrát v Evropě zůstane; a těžce by se mýlil, kdo by si myslil, že se toho úmyslu vzdá. Amerika už z Evropy nepůjde.

Evropa Evropanům?

Snadno by mohlo vzniknouti nové hnutí - a leckteré známky tomu nasvědčují, že už vzniká - jež po způsobu koloniálních osvobozovacích bojů bude volat: "Evropa Evropanům!" Po zničení Německa vůdčí role v tom musí nezbytně připadnouti Sovětskému svazu, který se zřejmě na převzetí úlohy připravuje. Jak jinak vysvětlit jeho championství suverenity, dnes přece jen trochu ztrouchnivělé?

Jedno je však jisté: že Sovětský svaz nechce válku, a nemůže ji potřebovat. Musí mít čas na výstavbu zničené země, jako po první a hlavně po občanské válce. A tu vzpomíná neslavné intervence z roku 1918, a není si jist, zda se historie i po té stránce nebude opakovat. Proto udržuje zemi a obyvatelstvo ve stavu válečné pohotovosti. Proto to volání k bdělosti, proto ty útoky na zákeřný kapitalismus a imperialismus. Nejsou to opatření, jež by volala k činu.

Co chce Amerika?

Ale ani Amerika nechce válku. Amerika chce obchodovat, a k tomu potřebuje klid a mír. Tu ovšem nastává nebezpečný moment, se kterým se už setkávali starí kolonizátoři. Když nebylo míru, musily si ho vynutit, případně i násilím.

Zdá se, že určitá část americké veřejnosti takovým pocitům podléhá. I když snad nebere různé ty hrozby příliš vážně, tedy to vnáší neklid do světa. A ovšem, zbytečné dráždění, naparování se těch menších, klidu nedodává.

Nezapomínejme také, že Američané jsou tak trochu mesiáši. Přišli všichni jako žebráci do nového světa a podívejte se, kam až došli. Jediné proto, že ze svého slovníku vymýtily slovo "nacionalism", a nechávají Čecha být Čechem a Španěla Španělem, jen když se z něj stane dobrý Američan. Tedy příslušník celku, nadřazeného určité národnosti.

Hledají proto ztracený pojem Evropana, a za ten bojují. I oni tedy zápasí o Evropu, ale v jiném smyslu než Sovětský svaz. Proto budou podporovat každou myšlenku celní unie, už také proto, že s většími celky lze lépe obchodovat, jsou stálejšími partnery než úzkoprsým nacionalismem zmítané malé státy.

Nebude válka

Správně to řekl Jan Masaryk, že největší nebezpečí spočívá v tom mluvení o válce. Nejsem pověřivý, ale přece vzpomínám dvou nebo tří případů slavné bitvy o Anglii, kdy nám den co den a noc co noc lítaly bomby nad hlavami. Měli jsme tu přátele, kteří strachem málem zašli. Chodili v hlubokém přesvědčení, že je to zabije, a také zabilo. Ale co paniky šířili, nelze snad ani popsat.

Tak je tomu i dnes. Mluvte dost dlouho o tom, a náhodou se někdo přece jenom toho děla dotkne, nějaký ten atom spadne. Připravujeme sebe a ty kolem nás psychologicky na mír a ne na válku. A Němci nás hlídají!

Souboj ideologií?

V určitém smyslu ano. A těch různosti je mnoho. Především nazírání na úlohu státu a občana v něm. Američan - a stejně i Angličan - prostě nesnáší nad sebou stát jako mocenský útvar. Správa veřejných věcí je pro něj skutečně správou. Tak, jako každý obchod musí mít své vedení, tak ho také musí mít velepodnik stát.

Ale subjektem celého státního podnikání je občan. Stát je tu pro něj, a ne on pro stát. V hodině nebezpečí snese, aby se mu nakazovalo, co má dělat; ale jen proto, aby si tak zajistil svou příští osobní a občanskou svobodu.

I nechápe Američan to idolisování státu, a kde se s ním setká, hned se probudí jeho nedůvěra. To asi ten druhý má něco za lubem, když ten svůj státní útvar tolik strká do popředí. Neboť Američan je, a tím je to pro něj odbyté. Nač tedy tolik zdůrazňovati, že jsi Čechem nebo Rusem? Vznikají z toho dva jazyky, byť se používalo stejných slov.

Ale že by se nedaly tyhle obtíže překlenout? Prozatím Evropa na federalisaci nedorostla, a Američané se za svého pobytu v Evropě ledačemu přiučily. Vědí též, že bez socialismu to v Evropě nepůjde.

Československý Londýn vzpomněl desátého výročí úmrtí presidenta Osvoboditele důstojnou oslavou ve Francouzském institutu. Četné hosty, mezi nimi právě zde dlící účastníky letecké bitvy o Anglii, uvítal starosta londýnského "Sokola" inž. Josef Daněk. Velvyslanec dr. Bohuslav Kratochvíl pronesl procítěnou řeč, ve které nejprve poukázal na mělkost české inteligence let šedesátých, na autoritářství profesorů, na bezduché hejslavování. A ukázal, kterak T.G. Masaryk krok za krokem vedl národ k poznání sama sebe, a jak změnil ze základů duši českého člověka, dal mu novou náplň. Odpověděl tím i nepřímou na otázku, proč odstupem doby se nám T.G. Masaryk stále více přibližuje. Neboť znělo to všechno trochu teskně, když si všimneme plochosti, která opět zavládla mezi určitými vrstvami a která nás nutí, abychom opravdu věrnými zůstali; nejen na papíře, nejen na okázalých slavnostech, ale vnitřně a celými svými bytostmi.

Anglickým přátelům Československa pak uspořádal Československý ústav v Londýně vzpomínkový večer, kde osobní přítel Masarykův Wickham Steed i osobní jeho tajemník, nynější vyslanec dr. Jaroslav Císař vyzvedli evropský, ba světový význam osobnosti našeho velkého presidenta.

Dvě jubilea

Slavný slezský bard Petr Bezruč se dožil 80 let a celý národ mu vzdal radostný hold. - Prof. dr. Josef Macek oslavil svou šedesátku, kterou byste na něm ovšem nepoznali. V "Nové době" pokračuje v dobré masarykovské tradici, a neohrožené tepe zlořádu, jež se - doufáme přechodně - v národě zahnízdily. Many happy returns!

Velvyslanec dr. Kratochvíl

odjel na kratší dovolenou do republiky. Vrátil se patrně příští týden.

Sedm britských poslanců

navštívilo za vedení Kenni Zilliacuse Československo, kde jsou hosty vlády. V cestě pokračovali do Bělehradu, Moskvy a Varšavy.

Ing. J. Bervida

byl zvolen vicepresidentem mezinárodní letecké organizace FAI, který bude zprostředkovávat jednání mezi Amerikou a SSSR. Je to zasloužené uznání odborníka, který byl z politických důvodů vyštván z vedení leteckého odboru ministerstva dopravy.

Ve Zlíně se střílí

Dne 11. září v 18.30 hodin vyšli ze zatímní stanice Stráže Národní Bezpečnosti v Kostelci u Štípy, okres Zlín, strážmistr K. Čermák, K. Olexy a Jindřich Ocásek pod velením strážmistra Aloise Šimka. Před obchůzkou se zastavili na večeri v obchodě K. Kováře v Kostelci č. 196, kde později byly zastřeleny čtyři osoby, a to: Kristián Kovář a jeho 23letý zeť Miroslav Jadrníček, dále strážmistr Alois Šimek a strážmistr K. Olexy. Jmenované zastřelil pravděpodobně v přechodném pomnutí smyslů strážmistr Karel Čermák. Strážmistr Čermák uvádí při výslechu podrobně vše, co předcházelo střelbě, ale k svému jednání ani při rekonstrukci na místě činu nepodal žádné vysvětlení. Domníval prý se, že vybuchl granát, který jej úplně ohlušil. Strážmistr K. Čermák a Jindřich Ocásek byli zatčeni a dáni do vazby okresního soudu ve Zlíně. (Rudé právo, 14. září)

5,071 rodin

volyňských Čechů bylo usídleno zejména na Šumavě. Zbývá ještě 1,700 pohraničních usedlostí, hlavně v okresech Prachatice, Český Krumlov, Kaplice, Tachov a Jindřichův Hradec.

LASKAVĚ JEDNÁ KDO ZAMÍTNE HNED CO NECHCE DÁTI. (Publilius Syrus).

Málo nás potěšily zprávy o prudké vnitropolitické krizi, která minulý měsíc zachvěla republiku. A nijak nepůsobilo k uklidnění, když sem přiletěli panikáři z Prahy, kteří mluvili o puči, o uzavření hranic, o splynutí sociální demokracie s komunisty, o přestupu ministra Majera do strany národně socialistické a šířili jiné nesmysly. Zdá se, že dost často ztrácíme smysl pro proporce a neobyčejně nás těší, když jsme ve středu pozornosti. Nicméně je pravdou, co nám jednou řekl moudrý Angličan: se zeměmi je to jako se ženami. Čím méně se o nich mluví, tím lepší jsou. A kdykoliv jsme měli ve světě velkou publicitu, vždycky jsme na to doplatili.

Marshallův plán

Začlo to Marshallovým plánem a našim tehdejsím postupem. Svět byl překvapen, když jsme slíbili účast na pařížské konferenci, a byl znovu překvapen, když jsme zase účast odvolali. Nicméně ta věc nám prospěla z psychologických důvodů. Ať právem či neprávem, ale výklad byl ten, že jsme se chtěli zavčlenit do evropského koncertu, že však vyšší politické důvody nám v tom bránily. Převládal názor, že by se nám mělo pomoci.

To se však zřejmě zželelo některým politickým kruhům. O věci bylo psáno otevřeněji než o kterékoli jiné otázce a tenor byl jasný: z hospodářského hlediska by republika potřebovala pomoc a součinnost, než mezinárodní politická situace tomu brání.

Než náhle tato - správná - linie byla opuštěna a div se nedopustil zrady, kdo se opovážil tvrdit

Anglie, jaká je.

Je jistě ostudou, když autor musí začít svou práci omluvou, a to ještě k tomu omluvou za titul, který sám zvolil. Ale už je to tak: v následujícím nebude jen řeč o Anglii, ale o Velké Británii. A to je velký rozdíl; asi jako kdybychom řekli Čechy a myslili Československo. Než název Anglie je u nás vžitý a nezní tak honosně jako Velká Británie nebo Spojené království.

Abyste však nemyslili, že jinak tak přesný jazyk jako je anglický,

že bychom snad přece nějakou pomoc mohli potřebovat. Vedlo to tak daleko, že se nesmělo ani říci jak špatná bude úroda - jako by počasí bylo věci nějakého režimu. Ale přiznat špatnou úrodu by bylo znamenalo, že pomoci bude třeba, a takový dojem nesměl vzniknouti.

Pomoc zemědělcům

Nebylo ovšem trvale možné zastíratí pravý stav věcí. A nejenom, že se musela přiznat neúroda; ukázala se i nutnost pomoci zemědělcům. Ministr zemědělství Ďuriš navrhoval ve vládě aby výkupní ceny obilí a jiných plodin zůstaly nezměněny, aby však ze zvláštního fondu ve výši jedné až dvou miliard Kčs se proplácely ministerstvem zemědělství postiženým zemědělcům podpory.

Tomu odporoval ministr výživy Majer, který trval na tom, aby byly poskytnuty příplatky k výkupním cenám, takže by zemědělci přesně věděli na čem jsou.

si tu najednou nevěděl rady, tedy si musíme osvětlit situaci.

Anglie zaujímá jižní část hlavního britského ostrova, ale ani tu ne celou. Neboť na západě leží staré knížectví Wales, jež dává své jméno korunním princům. Celý sever pak je zabrán Skotskem, a všechny tři země dohromady se nazývají Velkou Británií.

Než je tu ještě Irsko, a mimo svodného státu Eire náleží severní jeho část, Ulster, ke koruně britské. Dohromady to pak tvoří Spojené království, The United Kingdom.

O výši příspěvku

Když konečně bylo rozhodnuto, že budou poskytnuty příplatky, navrhl ministr zemědělství, aby činily u pšenice a ječmene Kčs 130, u žita a ovsa Kčs 100. Proti tomu ministr výživy navrhoval Kčs 200 a 150, a to také vláda schválila.

Úhrada

Přistupují k tomu ještě další příplatky na luštěniny, mléčné výrobky a na masnou výrobu. Úhrnem si to vyžádá nákladu asi šesti miliard Kčs.

Tu najednou komunisté razili heslo: "Ať platí milionáři!" Vypočítali, že jich v republice je ještě 35.000, a ti že klidně mezi sebou mohou těch šest miliard zaplatit. Ukázalo se ovšem, že republika zdaleka těmi milionáři neoplývá, a ministr financí dr. Dolanský musel ve vládě přiznat, že by musel sáhnout na majetky od 400.000 Kčs, aby úhradu sehnal. Ale 400.000 Kčs dnešní hodnoty je asi 135.000 Kčs hodnoty předválečné. Každý slušný domek tolik stál, o hospodářských usedlostech nemluvě. Musela by tedy převážná část zemědělců platit na příspěvek, kterým jim mělo býti pomoheno.

Vláda zamítá

Není tedy divu, že všechny strany Národní fronty takový návrh zamítli. Tu se však stalo něco v

parlamentárních dějinách neslýchaného: "Rudé právo" uveřejnilo ze zápisu schůze vlády jména ministrů, kteří hlasovali proti "milionářské dávce". Vláda nemusí být jednotná v názoru na určitou otázku; ale jakmile je učiněno usnesení, tedy je to usnesení vlády jako celku. Jinak přestává parlamentární režim, a z vlády se stává licitační společnost.

V té souvislosti je nutno se zmínit o mužném postoji ministra zahraničních věcí Jana Masaryka. Nesúčastnil se oné schůze vlády pro nemoc, ale okamžitě poslal "Svobodným novicím" dopis, kde uvedl, že by byl také hlasoval proti nepodloženému návrhu. Zeela správně žádal především definici milionáře a sám hned předběžně odpověděl. Milionáři jsou ti, kdo mají statisícové příjmy, tedy mimo jiné ministři a ředitelé národních podniků.

Divoká agitace

Přes to však se rozvířila divoká agitace, a podle dobře známých vzorů se sypaly resoluce ze závodů, kde se útočilo na "ochránce milionářů". Dosti často dělnictvo o protestech ani nevědělo, ba dodatečně je odmítalo. Operovalo se tajuplnými hrozbami, jichž podstatu odhalil prorektor Karlovy university, prof. dr. Jan Bělehrádek ve "Svobodných novinách" následujícími slovy:

"Měli bychom mít zvláštní, a to ostrý zákon proti chuligánství, aspoň proti tomu jeho druhu, jenž podkopává

Trochu historie

"Angličan" není nezbytně Angličanem a máte vždy dobrou šanci, že mluvíte se Skotem, Welshanem nebo Irem.

Ale opět: i když to bude Angličan, se kterým mluvíte, tedy může být z Cornwallu, a pak bude keltského původu. Jeho předkové sem přišli z Bretonska ve Francii, a od toho se odvozuje Brit. Nebo to bude Anglosas, potomek německých kmenů Angelů a Sasíků z dolního Polabí, anebo konečně severní Angličan skandinávského rodu.

Stejně tak není možno směšovat pojmy britské říše (British Empire) a britského souručenství národů (British Commonwealth). Říše zahrnuje zámořské državy, kolonie, teritorie a protektoráty ve svých mnoha odstínech. K Souručenství pak náleží i samostatné Dominie, tedy Kanada, Austrálie, Nový Zéland a Jihoafrická Unie, nyní i Indie a Pákistán. V dohledné době se k nim přidruží Burma, Malajské státy a ostrov Ceylon; uvažuje se i o federaci západo-indických ostrovů.

smý základy naší republiky. Pouští-li někdo do lidu zvěsti, že by nás Rusové obsadili, kdybychom nevyhověli svým komunistům, dopouští se zločinu, protože se je rozvrat a hraje si s čímsi, jehož nebezpečí pro světový mír snad ani netuší. Stejným zločinem je vyhrožování některých živlů, že vezmou věci do ruky sami, nestane-li se to neb ono, nebo stane-li se to neb ono. I to je chuligánství proti základům republiky."

K tomu pak přistupovaly hrozby stávkami, nejme v Praze a ve znárodněném gramofonovém průmyslu v Nejdě.

Demise ministra Laušmana

V té situaci nabídl ministr průmyslu výkonnému výboru sociální demokracie svou demisi. Výslovně se při tom odvolal na neklid, šířený neodpovědným způsobem v závodech a na stranický teror komunistů, který je stále uplatňován vůči příslušníkům jiných stran. Věru tragická situace, když tvůrce znárodnění a nejvyšší reprezentant znárodněného průmyslu musí sáhnout k takovému krajnímu prostředku, aby zajistil klidný vývoj!

Strana však demisi nepřijala a Laušman ve svém úřadě setrval.

Písemnictví

"Padlým hrdinům" je název památníku obětí Čs. sociální demokracie v osvobozenéckém boji 1939-1945. Je to důstojně upravená kniha, kde úvodem je stručně vyličená činnost jednotlivých skupin domácího odboje. A následuje dlouhý, dlouhý seznam 1242 žen a mužů, příslušníků strany, kteří položili svůj život v boji o svobodu národa. Krátké životní údaje nám líčí osobnosti hrdinů, mezi kterými najdeme příslušníky všech společenských vrstev. 178 vyobrazení zachycuje mnoho známých tváří, jež víckrát nespatříme. Čest padlým mučedníkům!

Ministerstvo informací vyda-

Již se zdálo, že předvolební agitace s milionářskou dávkou se sama ubije, když náhle veřejnost byla znovu vzrušena ujednáním mezi stranou komunistickou a sociálně demokratickou. Pod názvem "Velkorysý nezištný pokus o mír ve státě" uveřejnilo "Právo lidu" společné komuniké tří zástupců obou stran. Podle toho měl být vypracován společný návrh na zavedení mimořádné dávky na velké milionové majetky a nadměrné zisky, "kterýmžto společným návrhem by otázka úhrady mimořádných zemědělských příplatků byla řešena podle právní všech pracujících vrstev."

Mluvílo se při tom tajuplně o tom, že jsou ohroženy základy nejen demokracie, ale i samotné republiky; patrně v tom smyslu, jak to naznačil prof. Bělehrádek.

Demise ministra Majera

Představenstvo sociální demokracie pověřilo sice tři vyjednávače, aby se pokusili o dohodu s komunisty. Ale vyhradilo si ovšem její schválení. Když však byla podána zpráva o výsledku a ozvaly se hlasy kritiky, že dohoda je příliš jednostranná, vyšlo na jevo, že zpráva o dohodě už byla dána tisku.

dalo ve své knižnici Československé epistoly obsažnou brožurku "Češi a Slováci v Americe", kterou zpracoval prof. Bedřich Zemek. Najdeme tu všechno, co nás o krajanském živlu na druhém břehu oceánu může zajímat a zjišťujeme, že podle sčítání lidu z roku 1940 se hlásilo k českému původu 520.440 amerických občanů, a k původu slovenskému 484.360. Je v tom zahrnuta již třetí generace. Je tu zachycena rozvětvená práce spolková, osvětová a tělovýchvňá, a nesmírná obětavost amerických krajanů za války. Mimo pět deníků vychází dalších 49 českých časopisů, jichž žel stále ubývá. Dnešní imigrační kvota československá, jež činí 2874, neskýtá naděje na valné rozšíření.

Pro tento postup ministr výživy Václav Majer ohlásil demisi, kterou však po pohnuté schůzi představenstva strany opět odvolal.

Důsledky dohody

V řadách sociální demokracie působila dohoda jako blesk z jasněho nebe. Strana se pomalu zotavuje z těžké situace, do které se dostala pro dočasnou přílišnou odvislost od komunistické politiky. Byli to především řadoví členové, kteří velkým úsilím vrátili stranu svému původnímu poslání. Teď se obávají, že vše je uvedeno v niveč; zejména když komunisté v četných místech se jali vykládati dohodu jako předeheru ke sloučení.

Za napjatých rozprav pak byl dán dohodě podstatně jiný výklad, zejména když i národní socialisté označili ujednání za rozbíjení socialistického bloku. Bylo řečeno, že dohoda s komunisty byla jen první etapou v úsilí o ozdravení poměrů v Národní frontě; a vskutku došlo pak k jednání s národními socialisty. Jeho výsledky dosud nejsou známy. Bude jednáno i se stranou lidovou a je naléháno, aby došlo k dohodě i se slovenskou složkou Národní fronty.

Slovenský problém

V pozadí celého rozčilení je ústavní problém, a tu především poměr Čechů a Slováků v nové republice. Komunisté byli původně pro nejdalekosáhlejší decentralisaci, která by vyústila v dualismu. Proti tomu se hned z počátku ozvaly četné hlasy z českého tábora. Původní konstrukce by totiž byly dávaly Slovákům právo, aby jako členové ústřední vlády spolurozhodovali o českých zemích, kdežto rozhodování o slovenských otázkách by bylo výhradně v rukou Slováků. Když pak komunisté nedosáhli na Slovensku očekávaného volebního vítězství, jejich nadšení pro slovenskou samovládu značně opadlo.

Je ale jasné, že návrat k předválečnému centralismu je nemožný, a panují určité snahy, vrátit zemským sněmům určitou pravomoc. Nastal by tím jakýsi triálismus, který podle názorů nejvyšších představitelů republiky je méně nebezpečný než vyslovený dualismus. Je to názor správný, neboť kdyby Slováci měli mít ve státě výsadní postavení, byl by příliš akcentuován rozdíl národní.

Pumy a komploty

Nepůsobilo k uklidnění, když se roznesla zpráva, že byly zadrženy tři balíčky s výbušninami, adresované ministrům Masarykovi, Zenklovi a Drtinovi. Po vzájemném obviňování byla vypsána odměna půl milionu Kčs na dopadení pachatelů, a strana národně socialistická k tomu přidala 100.000 Kčs. Byly sice nalezeny určité stopy, ale jinak je ticho po pěšinách.

Nemenší vzrušení vyvolala zpráva o odhalení komplotu na Slovensku, jež mělo směřovati k ozbrojenému povstání a k zavraždění presidenta Beneše. Bylo zatčeno na 150 osob, ale dosavadní výsledky vyšetřování ukazují, že se celá věc neobyčejně zveličovala. Řekněme rovnou, že to všechno příliš zavánělo maďarskými způsoby. Rozhodně pak akce nezanechala dobrý dojem.

51 procent

Komunisté vyhlásili za svůj cíl získání 51 procent hlasů. Okamžitě je v tom následovali národní socialisté a od té doby země je ve volební horečce. Volby mají být v příštím květnu, a do té doby má být hotova ústava. Snad si komunisté slibují od časnějších voleb více úspěchů, neboť čas pro ně rozhodně nepracuje.

Svým postupem však vyvolávají krajní nedůvěru, která je vlastním základem vleklé krise. Rostou totiž pochybnosti - a podle všeho je komunisté sami šíří - zda by za všech okolností zachovali ústavní postup. Houževnaté lpění na ozbrojených továrních milicích a snahy ozbrojit partyzány mají svůj nesporný význam.

Především dopis čtenářům

Zasíláme první číslo "Listů" u vědomí všech nedostatků i některým krajanům, kteří ho dosud neobjednali - snad proto, že chtěli vidět, co to bude zač. Pak-li si ho chcete ponechat a předplatit další, zašlete nám laskavě 7/6 sh. do konce roku. Celoroční předplatné bude asi činit 25 sh. V republice použijte složenky Legiobanky Teplice - Šanov, č. 66411, konto 2642. Do konce roku tu činí předplatné Kčs 50.-, celoroční bude Kčs 250.- V Americe pak platte laskavě 1.50 dolarů do konce roku na adresu, jak je uvedena v záhlaví. - Kdo si číslo nehodlá ponechat, nechť nám ho laskavě vrátí, neboť pro omezení v hospodaření papírem nemůžeme tisknouti větší počet než bude předplatitelů. Proto také "Londýnské listy" nebudou ve volném prodeji.

Dr. Viktor Jansa.

náš československý vyslanec v Bogotě v Kolumbii nám zaslal blahopřání k vydávání "Listů". Děkujeme a doufáme, že pronikneme i do jeho oblasti. Ze staré náchylnosti se ptá po situaci v Londýně a vzkazuje pozdravy.

Capt. Horace H. van Wart

náš honorární konsul v Torontě /Kanada/ těžce onemocněl, ale jeho zdravotní stav se podstatně lepší. Upřímně se z toho radujeme, neboť je málo přátel, kteří se tak zasloužili o věc Československa. K 28. říjnu mu bude udělen řád Bílého lva a k tomu z plna srdce blahopřejeme. Kéž by si každý svou dekoraci tak poctivě vysloužil jako on.

Pan Josef Lester,

honorární konsul v Bradfordu /Yorks. se přihlásil mezi prvními k odběru "Listů" a věnoval 10/ sh. Bude to prvních 2/6 do tiskového fondu. Kdo následuje?

Čs. kolonie v Indii

se velmi činí. Čs. spolek v Kalkutě vydal velmi úhlednou knihu "Čechoslováci na březích Gangu", která zachycuje činnost našich krajanů od středověku až po dnešní dobu. Autor knihu nejen sepsal, ale vysadil, zalomil a vytiskl. Je to velmi záslužný kus práce, zasluhující veškeré uznání. Anglicky pak krajan Jan Bartoš vydal knihu "India and Czechoslovakia", kterou opatřil předmluvou vyslanec Stanislav Miňovský. Význačné indické a britské osobnosti přispěli, a kniha je opravdovým pojátkem mezi oběma zeměmi.

Conscience money

"Správa státního pokladu potvrzuje příjem 53 liber jež jí byly zasílány jako conscience money". - Podobný inserát najdete každou chvíli v "Times". Conscience money - peníz na uklidnění svědomí. To kdysi kdosi ošidil státní pokladnu, nepřiznal pořádně daně nebo něco propašoval a zlé svědomí mu nedá spát. I odhadne si sám způsobenou škodu a anonymně obnos vyrovná. Může se tedy na státní pokladnu i jinak!

Kozel zahradníkem

"Nikdy bych si byl nepomyslel, že francouzská vláda přijímá takové lidi za četníky! Poznávám tady četníka, který u mně sloužil 15 let a spolu jsme zavraždili toho a toho. - I musel četník na leviči obžalovaných a byl spolu s náčelníkem lupičů odsouzen k smrti." (de Stendhal: ze vzpomínek římského šlechtice).

Dopis z domova

"Město Ústí n. L. bylo postiženo katastrofou elektrické pouliční dráhy. 30 lidí padlo za obět, a přes 70 jich bylo těžce zraněno. A vina? Ta je v nedostatku odborných sil. V tomto případě je to zedník, který natahoval dříve trolleye a teď je technickým vedoucím elektrických podniků."

Když někdo začíná vydávat časopis, tedy se sluší a patří, aby ohlásil svůj program. Je ovšem zajímavé, že z četných přátel, kteří časopis předem objednali doma, na britských ostrovech a v zámorí, ani jeden se nás na program neptal. Jen jednomu se zdála cena vysoká, a poukazem na to, že dobře vybavené časopisy stojí šest penic se ptal, zda se tomu hodíme přizpůsobiti. Ochotně jsme odpověděli, že s největší radostí tak učiníme, jakmile budeme pracovati za stejných podmínek jako časopisy, jež má na mysli: náklad 30 - 50,000 výtisků, slušné zajištění inserční, pěkně vybavenou redakci s pomocnými redaktory a sekretářkami, a hlavně se slušným a zajištěným platem pro pana šefredaktora.

Žel dosud ani jedna z těch podmínek není splněna, a možná ctěný předplatitel in spe bude dokonce zklamán, když tohle číslo uvidí: vždyť to není ani tištěné! Ale tisk jednoho čísla by stál aspoň 60 liber, a poněvadž nejsme nadáni statky pozemskými, ale za to velkou podnikavostí, tedy zatím začínáme vařit z vody. Bude záležitosti jen na vážené obci čtenářské, na kolik svou účastí dokáže nutnost českého časopisu v Anglii, když z tolika stran vydavatel a redaktor byl do toho podniku hnán. Kdo nás zná, tomu nemusíme říkat, že žádnou subvenci nedostáváme, a kdyby nám byla nabídnuta, tak bychom ji odmítli. Jak říkám, kdo nás zná, to ví, ale ono v dnešní době opatrnosti nezbyvá. A jednou se pravděpodobně nebudeme líbit tomu, a jednou onomu, tak se to vyváží.

Také s redakci je to chabé. Nabídek na spolupráci bylo dost, a některým jsme sdělili, že milerádi jejich příspěvků použijeme, aniž bychom žádali úměrnou kvotu na deficit. Čtenáři se proto budou musit až na další smířit s tím, že většina příspěvků, úvah a poznámek bude pocházeti od redaktora samotného. Všechno, co najdete a co nebude označeno autorem nebo šifrou, bude tedy samostatné a redaktor za to přejímá odpovědnost. Nechtěje stále uvádět na obdiv své jméno, redaktor ho tedy zpravidla diskretně zamlčí; a poněvadž nerad mluví majestátním "já", kde se jedná o věci veřejného zájmu, bude raději často používat majestatis pluralis. Uvádí to jenom proto, že za dřívější publikační činnosti mu tento znak skromnosti byl vytýkán; jako by chtěl mluvit za celek. "My" tedy budou "Londýnské listy", jakési pracovní družstvo těch, kdo se kolem nich sešklupí.

To současně znamená, že všichni mají spolupracovat. Tak trochu bychom to řekli jako staří baťovci: když se Vám "Listy" budou líbit, řekněte to jiným, a když ne, tedy to povězte nám. Když na nás nepůjdete zrovna klackem, a podepíšete se, tak Vám rádi Vaše výtky uveřejníme. Vůbec se budeme těšit z každého dopisu. Po způsobu anglických listů - v republice to dělá i "Dnešek" - rádi otevřeme své sloupce diskusí; a čekáme na Vaše náměty.

Ale kde je program? Nuže, vzpomínám jedné schůze za války, kde jsem řekl, že bychom měli založit stranu slušných lidí, kteří nemyslí jen na svoji kariéru, ale také trochu na celek. Ani jsem si neuvědomil, že tohle už řekl a navrhoval T.G. Masaryk. Přes to můj návrh vyvolal mírnou hrůzu - takový nepraktický člověk. Nuže, přes všechny zkušenosti věřím v člověka a právě za přípravných prací pro "Londýnské listy" jsem se přesvědčil, že ta víra cosi do sebe má. Přátelé, jež jsem v životě neviděl, učinili víc než bych byl mohl dělat já. Patří jim všem upřímný dík! A tu tedy máte program: Pomáhat a budovat! Ca ira!